

IZVJEŠTAJ O KVALITETI ZA STATISTIČKO ISTRAŽIVANJE
Prva procjena tromjesečnog bruto domaćeg proizvoda
za prvo tromjesečje 2025.

Organizacijska jedinica: Služba agregata nacionalnih računa
Priredila: Jasna Medek

lipanj 2025.

0. Osnovne informacije

- Svrha, cilj i predmet istraživanja

Obračun tromjesečnog bruto domaćeg proizvoda u tekućim cijenama, stalnim cijenama prethodne godine i stalnim cijenama referentne godine (2021. = 100). Obračun je u skladu s metodologijom Europskog sustava nacionalnih i regionalnih računa (ESA 2010) te je dostupan prema tri metode:

- prema proizvodnoj metodi u tekućim i stalnim cijenama: bruto vrijednost proizvodnje, intermedijarna potrošnja, dodana vrijednost, agregati raščlanjeni po djelatnostima
- prema rashodnoj metodi u tekućim i stalnim cijenama: izdaci za konačnu potrošnju kućanstava, države i neprofitnih ustanova koja služe kućanstvima (NPUSK), bruto investicije u fiksni kapital, promjena zaliha, izvoz i uvoz roba i usluga
- prema dohodovnoj metodi u tekućim cijenama: sredstva zaposlenih, porezi i subvencije na proizvodnju i uvoz te bruto poslovni višak i mješoviti dohodak.

- Izvještajno razdoblje

I. tromjesečje

- Pravni akti i drugi sporazumi

Uredba (EU) 2023/734 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. ožujka 2023. o izmjeni Uredbe (EU) br. 549/2013 o Europskom sustavu nacionalnih i regionalnih računa u Europskoj uniji te stavljanju izvan snage 11 pravnih akata u području nacionalnih računa (SL L 97, 5. 4. 2023.)

Uredba (EU) 2019/516 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. ožujka 2019. o usklađivanju bruto nacionalnog dohotka po tržišnim cijenama te stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 89/130/EEZ, Euratom i Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 1287/2003 (Uredba o BND-u) (SL L 91, 29. 3. 2019.)

Delegirana uredba Komisije (EU) 2015/1342 od 22. travnja 2015. o izmjeni metodologije za klasifikaciju proizvoda po djelatnostima navedene u Prilogu A Uredbi (EU) br. 549/2013 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 207, 4. 8. 2015.)

Uredba (EU) br. 549/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2013. o Europskom sustavu nacionalnih i regionalnih računa u Europskoj uniji (SL L 174, 26. 6. 2013.)

Odluka Komisije od 30. studenoga 1998. o pojašnjenju Priloga A Uredbi Vijeća (EZ) br. 2223/96 o Europskom sustavu nacionalnih i regionalnih računa u Zajednici u pogledu načela za mjerenje cijena i obujma (priopćena pod brojem dokumenta C(1998) 3685) (SL L 340, 16. 12. 1998.)

Odluka Komisije od 17. prosinca 2002. o dodatnom pojašnjenju Priloga A Uredbi Vijeća (EZ) br. 2223/96 u pogledu načela za mjerenje cijena i obujma u nacionalnim računima (priopćena pod brojem dokumenta C(2002) 5054) (SL L 347, 20. 12. 2002.)

Provedbena odluka Komisije od 26. lipnja 2014. o odobravanju državama članicama odstupanja povezanog s dostavom statistike u skladu s Uredbom (EU) br. 549/2013 Europskog parlamenta i Vijeća o Europskom sustavu nacionalnih i regionalnih računa u Europskoj uniji (priopćeno pod brojem dokumenta C(2014) 4164) (SL L 195, 2. 7. 2014.)

Uredba Komisije (EU) br. 715/2010 od 10. kolovoza 2010. o izmjeni Uredbe Vijeća (EZ) br. 2223/96 u pogledu prilagodbi nakon revizije statističke klasifikacije ekonomskih djelatnosti NACE Revizija 2 i statističke klasifikacije proizvoda prema djelatnosti (KPD) u nacionalnim računima (SL L 210, 11. 8. 2010.)

Delegirana uredba Komisije (EU) 2023/137 od 10. listopada 2022. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1893/2006 Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju statističke klasifikacije ekonomskih djelatnosti NACE Revizija 2 C/2022/7104 (SL L 19, 20. 1. 2023.)

- Sustav klasifikacija

Nacionalna klasifikacija djelatnosti 2007., Klasifikacija osobne potrošnje prema namjeni (COICOP 2018), Klasifikacija funkcija države (COFOG)

- Statistički pojmovi i definicije

Sektor makroekonomskih statistika koristi se metodologijom ESA 2010 te radnim materijalima i priručnicima koje objavljuju Eurostat i druge statističke organizacije. Određena odstupanja od metodologije ESA 2010 i dalje su prisutna. Državni zavod za statistiku provodi revizije radi konzistentne primjene metodologije. Posljednjih godina posebna se pozornost posvećuje problemu konzistentnog bilježenja podataka u različitim područjima nacionalnih računa. Glavni izvori podataka za obračun tromjesečnog BDP-a jesu podaci dobiveni iz redovitih istraživanja Državnog zavoda za statistiku, Hrvatske narodne banke, Ministarstva financija, Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga, Hrvatske regulatorne agencije za mrežne djelatnosti (HAKOM-a) i Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Podaci Porezne uprave o oporezivim i neoporezivim vrijednostima dobara i usluga također se upotrebljavaju u postupku procjene dodane vrijednosti uz podatke iz različitih istraživanja.

Obračun je izveden na temelju raspoloživih statističkih podataka prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti 2007. na razini odjeljaka u tekućim i stalnim cijenama s proizvodne strane, dok je s rashodne strane izveden za konačnu potrošnju kućanstava, potrošnju države, neprofitnih institucija koje služe kućanstvima, investicije te izvoz i uvoz dobara i usluga.

- Statistička jedinica

U skladu sa smjernicama ESA-e 2010 u nacionalnim računima koriste se dvije vrste jedinica i dva odgovarajuća načina podjele gospodarstva: (a) institucionalna jedinica; (b) lokalna jedinica prema vrsti djelatnosti (lokalni JVD). Prva vrsta koristi se za opisivanje dohotka, rashoda i financijskih tokova te bilance. Druga vrsta jedinica koristi se za opis proizvodnih procesa, za input-output analizu i za analizu prema regijama.

Institucionalna jedinica jest gospodarski subjekt za koji je karakteristična autonomija donošenja odluka u obavljanju njezine glavne funkcije. Rezidencijalna jedinica smatra se institucionalnom jedinicom na gospodarskom području u kojoj ima središte dominantnoga ekonomskog interesa ako ima autonomiju u donošenju odluka i vodi kompletan skup računa ili može sastaviti kompletan skup računa.

Lokalni JVD grupira sve dijelove institucionalne jedinice u svojstvu proizvođača koji se nalaze na jednom mjestu ili u usko lociranim mjestima i koji doprinose obavljanju aktivnosti na razini razreda (četiri znamenke) NKD-a 2007.

Institucionalna jedinica sastoji se od jednoga ili više lokalnih JVD-ova, dok lokalni JVD pripada samo jednoj institucionalnoj jedinici.

Hrvatski godišnji BDP izračunan je na razini institucionalne jedinice, korištenjem uglavnom administrativnih izvora podataka. Regionalni računi temelje se na lokalnom JVD-u. Sektorski računi sastavljaju se na razini institucionalne jedinice.

- Statistička populacija

Obuhvat nacionalnih računa u zemlji sastoji se od svih rezidentnih statističkih jedinica (institucionalnih jedinica ili lokalnih JVD-a). Jedinica je rezidentna jedinica zemlje kada ima središte prevladavajućega ekonomskog interesa na gospodarskom teritoriju te zemlje, odnosno kada se dulje razdoblje (godinu dana ili više) bavi gospodarskim djelatnostima na tom području.

Nacionalni računi sveobuhvatni su, što znači da su obuhvaćene sve rezidentne statističke jedinice.

1. Relevantnost

1.1. Korisnici podataka

Primarni korisnici podataka nacionalnih računa u Hrvatskoj jesu: Ministarstvo financija, Ministarstvo gospodarstva, financijske institucije, Hrvatska narodna banka, Hrvatska gospodarska komora, znanstvene i akademske institucije koje provode makroekonomska istraživanja kao primarnu aktivnost te novine specijalizirane za područje makroekonomije. Međunarodne organizacije poput MMF-a i OECD-a te znanstvene i akademske institucije koje provode makroekonomska istraživanja također se koriste podacima DZS-a.

Interni korisnici iz DZS-a: ostale službe iz nacionalnih računa, društvene statistike, poslovne statistike itd.

1.1.1. Potrebe korisnika

Podaci nacionalnih računa pružaju ključne informacije za praćenje ekonomske politike i donošenje odluka, za predviđanja, za administrativne svrhe, za informiranje šire javnosti o ekonomskim kretanjima (izravno ili neizravno putem novinskih agencija) i za ekonomska istraživanja.

1.1.2. Zadovoljstvo korisnika

Prikazi i mišljenja korisnika o podacima nacionalnih računa mogu se prikupiti i analizirati kao jedan od alata za "mjerenje" relevantnosti podataka nacionalnih računa. Korisnici mogu postavljati pitanja i dati svoje prijedloge na adrese elektroničke pošte stat.info@dzs.hr (za informacije i zahtjeve korisnika) i press@dzs.hr (za novinarske zahtjeve).

1.2. Potpunost

U većini država nacionalni računi obuhvaćaju područja glavnih agregata nacionalnih računa, računa države, sektorske račune, regionalne račune te tablice ponude i upotrebe. No, sadržaj podataka o tim područjima i detalji različitih raščlambi (po regijama, sektorima, djelatnostima, proizvodima itd.) može odstupati po državama, ovisno o nacionalnim potrebama i dostupnim izvorima. Program slanja podataka prema ESA-i 2010, koji se sastoji od 22 tablice o svim područjima nacionalnih računa, definira minimalni skup podataka nacionalnih računa koji mora biti dostupan u svim državama članicama EU-a.

1.2.1. Stopa potpunosti podataka

Stopa potpunosti podataka je: 100%

2. Točnost i pouzdanost

2.1. Uzoračka pogreška

Nije primjenjivo.

2.1.1. Pokazatelji uzoračke pogreške

Pokazatelj nije primjenjiv.

2.2. Neuzoračka pogreška

Nije primjenjivo.

2.2.1. Pogreška obuhvata

Nije primjenjivo.

2.2.2. Stopa nadobuhvata

Pokazatelj nije primjenjiv.

2.2.3. Pogreška mjerenja

Kontrole se primjenjuju na sve relevantne izvore podataka i izračune.

2.2.4. Pogreška neodgovora

Nije primjenjivo.

2.2.5. Stopa neodgovora jedinice

Pokazatelj nije primjenjiv.

2.2.6. Stopa neodgovora na određenu varijablu

Pokazatelj nije primjenjiv.

2.2.7. Pogreška obrade

Nije primjenjivo.

2.2.8. Stopa imputacije

Pokazatelj nije primjenjiv.

2.2.9. Pogreška izbora modela

Nije primjenjivo.

2.3. Revizija podataka

2.3.1. Politika revizije podataka

Podaci nacionalnih računa podliježu stalnoj reviziji zbog dostupnosti novih ulaznih podataka. Nazivaju se rutinskim revizijama i podrazumijevaju redovite revizije podataka država i europskih agregata.

Rjeđe su iznimne revizije (benchmark revizije) i one su rezultat velikih promjena u izvorima podataka, klasifikacijama ili metodologijama. Na primjer, prilikom prelaska s ESA-e 95 na ESA-u 2010 provedena je benchmark revizija na razini države i na razini europodručja / podataka EU-a.

Dvije radne skupine razvile su prijedloge za usklađeniji pristup benchmark reviziji i rutinskim revizijama. Jedna od tih skupina bavila se benchmark revizijskom politikom pod pokroviteljstvom direktora makroekonomskih statistika (DMES), a druga skupina bavila se rutinskim revizijama pod pokroviteljstvom Odbora za monetarnu, financijsku i statistiku platne bilance (CMFB).

Što se tiče revizijske politike za nacionalne račune, DZS je u travnju 2020. objavio nacionalnu revizijsku politiku iz područja nacionalnih računa pod imenom Revizijska politika za domenu nacionalnih računa i statistika državnih financija / statistika procedure prekomjernoga proračunskog manjka. DZS i Eurostat postigli su dogovor tijekom izrade nacrtu dokumenta revizijske politike. Dokument se nalazi na internetskim stranicama DZS-a.

Na internetskim stranicama Državnog zavoda za statistiku na poveznici https://dzs.gov.hr/Opća_revizijska_politika_DZS-a korisnici statističkih podataka obaviješteni su o revizijama.

2.3.2. Praksa revizije podataka

Dok bi revizije trebalo promatrati kao postupak za progresivno poboljšavanje kvalitete nacionalnih računa zbog, npr. boljih izvora i/ili metoda koji postaju dostupniji, dostupnost metapodataka o reviziji ključni je element za razumijevanje podataka nacionalnih računa i revizija između uzastopnih Priopćenja. Stoga su potrebni podaci o glavnim razlozima revizija i njihovoj prirodi (dostupni novi izvorni podaci, nove metode itd.), kao i eventualno kvantitativna i kvalitativna procjena prosječne veličine revizija i njihova smjera na temelju povijesnih podataka.

U 2024. DZS je proveo benchmark reviziju podataka na mnogobrojnim metodološkim promjenama.

Najvažnije promjene odnose se na subvencije na proizvode i subvencije na proizvodnju; bilježenje dnevnica za službena putovanja; obračun vrijednosti proizvodnje za obrtnike obveznike poreza na dohodak; obračun vrijednosti proizvodnje softvera za vlastiti račun; obračun potrošnje fiksnoga kapitala za sektor S.13 Ukupna država; izračun vrijednosti izdataka za istraživanje i razvoj, obračun za imputiranu stambenu rentu prema podacima Popisa stanovništva, kućanstava i stanova u Republici Hrvatskoj 2021. godine; izračun usluga financijskog posredovanja indirektno mjerenih (UFPI); bruto investicije u fiksni kapital te reviziju kućanstava u 2021. Revizija je objavljena u Priopćenju NR-2023-2-2 Godišnji bruto domaći proizvod za razdoblje 1995. - 2022., revidirani podaci. Nakon svake revizije godišnjih podataka provedena je revizija tromjesečnog BDP-a, regionalnog BDP-a, sektorskih računa i input-output tablica.

2.3.3. Prosječna veličina revizije podataka

Pokazatelj se ne izračunava.

2.4. Desezoniranje

U procesu sezone prilagodbe (identifikacija i procjena sezonskih i kalendarskih učinaka) primjenjuje se programski paket JDemetra+, verzija 2.4.4., koji je od veljače 2015. službeno preporučen programski paket za sezonsku prilagodbu svim članicama Europskoga statističkog sustava. Sezonsko i kalendarsko prilagođavanje provedeno je metodom X13 ARIMA.

Zbog svojstava primijenjene metode prilagodbe dodavanjem novih tromjesečnih ili mjesečnih podataka u seriji može doći do promjene sezonski i kalendarski prilagođenih indeksa za prethodna razdoblja.

3. Pravodobnost i poštivanje rokova objavljivanja

3.1. Pravodobnost

Podaci nacionalnih računa trebali bi korisnicima biti dostupni koliko god je moguće pravodobno, uzimajući u obzir učestalost podataka (godišnje ili tromjesečno), vrstu podataka (informacije o strukturi gospodarstva ili o razvoju konjunktura) te odgovarajuću ravnotežu između točnosti i pravodobnosti. Program prijenosa podataka prema ESA-i 2010 definira potrebnu pravodobnost za sve tablice nacionalnih računa. Tromjesečne tablice trebaju biti dostupne na T + 60 dana.

3.1.1. Pravodobnost prvih rezultata

Pravodobnost prvih rezultata je: T + 60

3.1.2. Pravodobnost konačnih rezultata

Pokazatelj nije primjenjiv.

3.2. Poštivanje rokova objavljivanja

Dobra praksa zahtijeva da se datumi na koje podaci o nacionalnim računima postaju dostupni unaprijed najavljuju i poštuju. Podaci nacionalnih računa u okviru programa ESA 2010 trebaju biti pravodobno dostavljeni u Eurostat u skladu s unaprijed definiranim programom dostave (ili prije).

3.2.1. Poštivanje rokova objavljivanja – dostava i objavljivanje

Vremenska određenost je: 1

4. Pristupačnost i jasnoća

DZS uvijek objavljuje priopćenja nakon obavljenog obračuna. Priopćenja su dostupna na web stranicama. Osim priopćenja, podaci nacionalnih računa se objavljuju u: Statističkim informacijama, Hrvatskoj u brojkama i Statistici u nizu. Redovne ažurirane verzije podataka mogu se naći u MS Excel obliku na poveznici u nastavku: [NR-2025-1-1/1 Prva procjena tromjesečnog bruto domaćeg proizvoda za prvo](#)

4.1. Priopćenja

Priopćenje NR-2025-1-1-1 Prva procjena tromjesečnog bruto domaćeg proizvoda za prvo tromjesečje 2025. od 28. svibnja 2025.

4.2. Mrežna baza podataka

Statistika u nizu 12.1. Bruto domaći proizvod

4.3. Pristup mikropodacima

Uvjeti prema kojima određeni korisnici mogu imati pristup mikropodacima propisani su [Pravilnikom o uvjetima i načinu pristupa i korištenja povjerljivih statističkih podataka Državnog zavoda za statistiku za znanstvene svrhe](#) (NN, br. 5/23.)

4.4. Dokumentacija o metodologiji

Opći metodološki okvir za kompiliranje nacionalnih računa u EU jest ESA 2010. Osim toga, razvijeno je nekoliko priručnika koji pomažu statističarima u izradi podataka iz područja nacionalnih računa. Neki od najvažnijih metodoloških priručnika jesu Priručnik o tromjesečnim nacionalnim računima, Priručnik o metodama regionalnih računa te Priručnik o državnom deficitu i dugu. Također su dostupni priručnici za specifična područja, npr. priručnik za procjenu zemljišta, vodič za procjenu zaliha te priručnik za mjerenje istraživanja i razvoja u ESA-i 2010. Spomenuti priručnici posebno se odnose na statistiku nacionalnih računa EU-a. No, dostupni su i međunarodni ekvivalenti: SNA 2008, Tromjesečni priručnik za nacionalne račune, Priručnik o izradi i analizi input/output tablica te Priručnik za statistiku državnih financija.

5. Usklađenost i usporedivost

5.1. Koeficijent asimetričnosti kod zrcalnih statistika

Zrcalna statistika između zemalja predmet je proučavanja Eurostata. S vremenom ova problematika sve više dobiva na važnosti.

5.2. Usporedivost tijekom vremena

Kako su podaci za sva referentna razdoblja sastavljeni u skladu sa zahtjevima ESA-e 2010, podaci nacionalnih računa s vremenom su postali potpuno usporedivi. Također, u slučaju temeljnih promjena metoda ili klasifikacija provode se revizije dugih vremenskih serija koje uglavnom sežu daleko u prošlost.

5.2.1. Duljina usporedivih vremenskih serija

Područje obuhvata	Vrijednost obuhvata	Napomena	1. tromjesečje	2. tromjesečje	3. tromjesečje	4. tromjesečje
			116	116	116	116

5.2.2. Razlozi za prekid u vremenskoj seriji

Razlozi za prekid u vremenskoj seriji mogu biti različiti, npr. nedostatak nekog pokazatelja koji je prije postojao ili promjena metodologije za neku od komponenti obračuna.

5.3. Usklađenost kratkoročnih i godišnjih statistika

Pokazatelj nije primjenjiv.

5.4. Usklađenost s podacima nacionalnih računa

Pokazatelj se ne izračunava.

5.5. Usklađenost s podacima iz administrativnih izvora

Pokazatelj se ne izračunava.

6. Trošak i opterećenje

6.1. Trošak

Nije raspoloživo.

6.2. Opterećenje

Nije primjenjivo.